

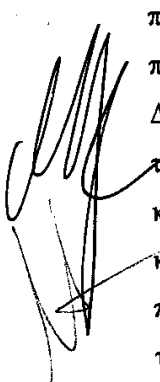
## ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στο σχέδιο νόμου «Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία»

### ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

*Ιστορικό της Σύμβασης και η σημασία κύρωσής της*

Εδώ και χρόνια παρατηρήθηκε μία τάση να υιοθετούνται παιδιά από τα πιο φτωχά και λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη προς τα πιο πλούσια και ανεπτυγμένα, όπου το πρόβλημα της υπογεννητικότητας είναι έντονο. Η τάση αυτή επιτάχθηκε επίσης και εξαιτίας διεθνών συγκυριών (ορφανά παιδιά λόγω τοπικών και περιφερειακών συρράξεων, παιδιά πολυπληθών οικογενειών από περιοχές με υπερπληθυσμό και μη οικονομικά ανεπτυγμένων). Συγχρόνως, η έλλειψη ύπαρξης διεθνών κανόνων ελέγχου των διεθνών αυτών υιοθεσιών κατέληγε συχνά σε αργυρώνητες υιοθεσίες και στην εμπορία ακόμη παιδιών, τα οποία σε μερικές περιπτώσεις δεν κατέληγαν σε οικογένειες προς υιοθεσία αλλά χρησιμοποιούνταν σε άλλου είδους εκμετάλλευση.



Η ανάγκη ύπαρξης ομοιόμορφων κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, που να ρυθμίζουν σε σωστές βάσεις τα ζητήματα της διακρατικής υιοθεσίας και να προστατεύουν το παιδί από κάθε είδους εκμετάλλευση, χορηγώντας προς αυτό προστασία και οικογενειακή θαλπωρή, οδήγησε τη Συνδιάσκεψη Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης να υιοθετήσει το 1993 την παρούσα Σύμβαση για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία στη διακρατική υιοθεσία. Προς το σκοπό αυτό κλήθηκαν να συμμετάσχουν στις εργασίες της 17<sup>ης</sup> Συνόδου ΙδΔΔ της Χάγης και κράτη που δεν είναι μέλη της Συνδιάσκεψης, πλην όμως πολλά παιδιά προς υιοθεσία προέρχονται από αυτά τα κράτη και ειδικότερα από κράτη της Αφρικής, της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής και της Ανατολικής Ευρώπης.

Ως διακρατική υιοθεσία νοείται μόνον η υιοθεσία εκείνη που έχει ως αντικείμενο τη μετακίνηση του προς υιοθεσία παιδιού από ένα κράτος σε άλλο κράτος και όχι κάθε υιοθεσία που παρουσιάζει στοιχείο αλλοδαπότητας (διεθνής υιοθεσία), όπου όμως δεν ενυπάρχει το στοιχείο της μετακίνησης του υιοθετουμένου.

Οι λόγοι που αποφασίστηκε να καταρτιστεί από τη Συνδιάσκεψη ΙδΔΔ της Χάγης μια Διεθνής Σύμβαση με αυτό το αντικείμενο ήταν: (i) η δραματική αύξηση των διεθνών υιοθεσιών που έγιναν σε πολλά κράτη του κόσμου από τα τέλη της δεκαετίας του εξήντα κι εφεξής, σε σημείο μάλιστα που η “μετανάστευση” παιδιών από μία κοινωνία ή πολιτισμική κοινότητα σε μία άλλη μέσα σε εντελώς διαφορετικό περιβάλλον, να αποτελεί φαινόμενο παγκόσμιας εμβέλειας, (ii) τα σοβαρά και πολύπλοκα προβλήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προέκυπταν, τα οποία μπορεί ως ένα σημείο να ήταν γνωστά, ο πολλαπλασιασμός τους όμως και η μη ρύθμισή τους οδηγούσαν στη δημιουργία μεγαλύτερων προβλημάτων, που λόγω της φύσης τους παρουσίαζαν πολλές και ευαίσθητες νομικές πτυχές και (iii) η ύπαρξη μη ικανοποιητικών ισχυόντων εθνικών και διεθνών σχετικών νομοθετημάτων στις περιπτώσεις που ο υιοθετούμενος μετακινείται σε κάποια άλλη χώρα.

Η ανεπάρκεια των υπάρχοντων νομοθετημάτων, σε διεθνές ιδίως επίπεδο, σε σχέση με τα προβλήματα που δημιουργούνται από τις διακρατικές υιοθεσίες θεωρήθηκε ότι θα έπρεπε να καλυφθεί με την ανάγκη: (i) να υιοθετηθούν δεσμευτικοί νομικοί κανόνες που να διέπουν μια διακρατική υιοθεσία, (ii) να υπάρξει ένα σύστημα επίβλεψης που θα διασφαλίζει την εφαρμογή και την τήρηση αυτών των κανόνων, (iii) να δρομολογηθούν κανάλια επικοινωνίας μεταξύ των Υπηρεσιών / Αρχών που ασχολούνται με το ζήτημα της υιοθεσίας ανάμεσα στα κράτη “προέλευσης” και στα κράτη “υποδοχής” παιδιών προς υιοθεσία και (iv) να υπάρξει συνεργασία μεταξύ των κρατών αυτών, που να βασίζεται πάνω στην αμοιβαία κατανόηση και εμπιστοσύνη.

Έτσι, επιθυμώντας τα κράτη που συμμετείχαν στην 17<sup>η</sup> Σύνοδο ΙδΔΔ της Χάγης να θεσπίσουν κοινές διατάξεις για την εξασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού και με σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματά του και, ιδίως, θέλοντας να παρεμποδίσουν την αρπαγή, την πώληση και την παράνομη διακίνηση παιδιών, προχώρησαν στην κατάρτιση της ως άνω Σύμβασης, η οποία μέχρι σήμερα έχει υπογραφεί και κυρωθεί από 77 κράτη, στα οποία και ισχύει.

Ήδη από το 2005 και ιδίως μετά τον Απρίλιο του 2007, που η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση έγινε Συμβαλλόμενο στη Συνδιάσκεψη ΙδΔΔ της Χάγης μέρος, η Ένωση είχε συστήσει στα κράτη-μέλη της να κυρώσουν ορισμένες Συμβάσεις της Χάγης μεταξύ των οποίων, σε προτεραιότητα, αυτή του 1993 για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία στη διακρατική υιοθεσία. Ενόψει του ότι η Ελλάδα αυτή τη στιγμή παραμένει να είναι η μόνη χώρα από τις υπόλοιπες 26 της Ε.Ε. που δεν έχει

υπογράψει και κυρώσει τη Σύμβαση του 1993, ενόψει δε του ότι η Αλβανία, η Βουλγαρία και η Ρουμανία, χώρες από τις οποίες και προέρχονταν μέχρι πρότινος τα περισσότερα προς υιοθεσία παιδιά από έλληνες υποψήφιους θετούς γονείς, έχουν εδώ και χρόνια υπογράψει και κυρώσει την υπό κρίση Σύμβαση και ενόψει του ότι στη διεθνή κοινότητα υπάρχει έντονος προβληματισμός για τις ιδιωτικές υιοθεσίες, καθώς επίσης και ενόψει του γεγονότος ότι πολλοί έλληνες υποψήφιοι θετοί γονείς δεν μπορούν να υιοθετήσουν παιδιά από Συμβαλλόμενα κράτη στη Σύμβαση της Χάγης αποκλειόμενοι έτσι της σχετικής διαδικασίας, ωσάν η Ελλάδα στα μάτια της διεθνούς κοινότητας να εμφανίζεται πως δεν διαθέτει τις ασφαλιστικές δικλείδες που η Σύμβαση του 1993 θεσμοθετεί για την προστασία των προς υιοθεσία παιδιών, αποτελεί, συνακόλουθα, σημαντικό βήμα η υπογραφή και κύρωση από τη χώρα μας της παρούσας Σύμβασης, η οποία ήδη ισχύει και παράγει αποτελέσματα σε 77 κράτη του κόσμου.

Να σημειωθεί, τέλος, ότι οι διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του νόμου 2447/1996 που αναφέρονται στις διακρατικές υιοθεσίες θα εξακολουθούν να ισχύουν μια και θα ενεργοποιούνται μόνο στις περιπτώσεις μετακίνησης του προς υιοθεσία παιδιού ή του υποψήφιου θετού γονέα που λαμβάνουν χώρα μεταξύ Ελλάδος και μη Συμβαλλόμενου στη Σύμβαση του 1993 κράτους μέλους.

#### *Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Χάγης του 1993*

Η Σύμβαση έχει ως αντικείμενο: α) την καθιέρωση εγγυήσεων ώστε να εξασφαλίζεται πως η διακρατική υιοθεσία γίνεται προς το συμφέρον του παιδιού και με σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματά του, όπως αυτά αναγνωρίζονται από το διεθνές δίκαιο, β) την καθιέρωση ενός συστήματος συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών που εξασφαλίζει ότι αυτές οι εγγυήσεις γίνονται σεβαστές και κατατείνουν στην παρεμπόδιση της αρπαγής, της πώλησης ή της παράνομης διακίνησης παιδιών και γ) την εξασφάλιση αναγνώρισης στα συμβαλλόμενα κράτη των υιοθεσιών που έγιναν σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή της Χάγης του 1993.

Για το σκοπό αυτό η παρούσα Σύμβαση υιοθετεί ορισμένες αρχές που πηγάζουν από το διεθνές δίκαιο, όπως είναι: (α) η υπογράμμιση του ρόλου της οικογένειας και η σημασία που έχει η οικογένεια στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού, αφού στόχος της είναι η δημιουργία μόνιμης σχέσης μεταξύ γονέα και παιδιού, (β) η τοποθέτηση του παιδιού σε άλλο κράτος να πραγματοποιείται μόνο

στην περίπτωση που έχουν, προηγουμένως, εξαντληθεί όλες οι προσπάθειες για την παραμονή του παιδιού στην οικογένειά του ή σε άλλη οικογένεια του κράτους προέλευσης (αρχή της επικουρικότητας), (γ) η όποια τοποθέτηση να γίνεται για το συμφέρον του παιδιού, και, (δ) να παρεμποδίζεται σε κάθε περίπτωση τυχόν παράνομη διακίνηση αυτού (άρθρο 1).

Η Σύμβαση της Χάγης εφαρμόζεται όταν ένα παιδί το οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του σε Συμβαλλόμενο κράτος («το κράτος προέλευσης») μετακινήθηκε, μετακινείται ή πρόκειται να μετακινηθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος («το κράτος υποδοχής») είτε μετά από την υιοθεσία του που έγινε στο κράτος προέλευσης από συζύγους είτε από ένα μόνο πρόσωπο που έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος υποδοχής, είτε για το σκοπό επίτευξης μιας τέτοιας υιοθεσίας στο κράτος υποδοχής ή στο κράτος προέλευσης (άρθρο 2§1).

Η Σύμβαση του 1993: (α) εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις υιοθεσιών που δημιουργούν ένα μόνιμο δεσμό μεταξύ υιοθετούντων και υιοθετούμενου, (β) αφορά μόνο υιοθεσίες που γίνονται από συζύγους ή από ένα μόνο πρόσωπο, (γ) δεν λαμβάνει υπόψη της την ιθαγένεια των μερών, αλλά αντίθετα λαμβάνει υπόψη της το ότι ένα παιδί που έχει τη συνήθη διαμονή του σε ένα Συμβαλλόμενο κράτος μετακινείται σε ένα άλλο Συμβαλλόμενο κράτος και, επίσης (δ) θεωρεί ως παιδί προς υιοθεσία εκείνο που δεν έχει κλείσει τα 18 του χρόνια μέχρι τη στιγμή που οι Κεντρικές Αρχές αμοτέρων των Συμβαλλόμενων κρατών συμφώνησαν στο να προχωρήσει η διαδικασία για την υιοθεσία (άρθρο 17 γ').

Η Σύμβαση της Χάγης του 1993 εφαρμόζεται, συνεπώς, μόνο εφόσον κατά το εφαρμοστέο δίκαιο – σύμφωνα με τους κανόνες συνδέσεως του συγκεκριμένου forum – δημιουργείται συγγενικός δεσμός με τους υιοθετούντες, αδιάφορα αν διακόπτεται ή όχι κατά το δίκαιο αυτό και ο δεσμός του παιδιού με τους βιολογικούς του γονείς. Το συγκεκριμένο ζήτημα αφήνεται να λυθεί από τους κανόνες του ΙδΔΔ του κάθε Συμβαλλόμενου μέρους και όχι από τις διατάξεις της Σύμβασης.

Εξυπακούεται ότι η Σύμβαση του 1993 δεν καλύπτει μόνο τις υιοθεσίες που απαγγέλθηκαν με δικαστική απόφαση, αλλά και εκείνες που τελέσθηκαν κατόπιν αποφάσεως διοικητικής αρχής ή που τακτοποιήθηκαν ιδιωτικώς υπό την εποπτεία ή όχι τέτοιου δικαστηρίου ή τέτοιας αρχής, ανάλογα με το τί προβλέπει το δίκαιο του συγκεκριμένου κάθε φορά κράτους.

*Η διάρθρωση των διατάξεων της Σύμβασης*

Η Σύμβαση της Χάγης του 1993 για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία στη διακρατική υιοθεσία απαρτίζεται από 48 άρθρα κατανεμημένα ανά ομάδες σε επτά Κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο προσδιορίζει το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης (άρθρα 1-3). Το δεύτερο κεφάλαιο πραγματεύεται τις ουσιαστικές προϋποθέσεις οι οποίες θα πρέπει να υφίστανται στα ενδιαφερόμενα μέρη προτού λάβει χώρα (είτε στη χώρα προέλευσης είτε στη χώρα υποδοχής) σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης η τοποθέτηση του παιδιού σε μία οικογένεια, κατανέμοντας αρμοδιότητες στις αρμόδιες αρχές των εμπλεκόμενων στη διακρατική υιοθεσία Αρχών (άρθρα 4-5). Το τρίτο κεφάλαιο πραγματεύεται τα σχετικά με τη διεθνή συνεργασία σε μια διακρατική υιοθεσία περιγράφοντας και αναλύοντας την «υποδομή» που θα πρέπει να έχουν οι Κεντρικές Αρχές και οι άλλοι διαπιστευμένοι οργανισμοί προκειμένου να επιλαμβάνονται τέτοιων υιοθεσιών (άρθρα 6-13), ενώ το τέταρτο κεφάλαιο (άρθρα 14-22) καθορίζει τις ενέργειες που πρέπει να ακολουθηθούν για να τελεσφορήσει μία διακρατική υιοθεσία (διαδικαστικές προϋποθέσεις). Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται τόσο στο ζήτημα της αναγνώρισης από όλα τα Συμβαλλόμενα στη Σύμβαση αυτή του 1993 κράτη όλων των υιοθεσιών που έγιναν σύμφωνα με τις διατάξεις αυτής, όσο και στα αποτελέσματα που μία τέτοια αναγνώριση επιφέρει (άρθρα 23-27). Το έκτο κεφάλαιο (άρθρα 28-42) περιλαμβάνει έναν σημαντικό αριθμό κανόνων ουσιαστικού δικαίου πέρα από τις ρήτρες που αναφέρονται στο θέμα της περίπτωσης ομόσπονδων συμβαλλόμενων κρατών, όπως είναι μεταξύ άλλων, η απαγόρευση επαφής μεταξύ των υποψήφιων θετών γονέων του προς υιοθεσία παιδιού και των εμπλεκόμενων ατόμων προτού δοθούν οι απαραίτητες συναινέσεις προκειμένου να αποφευχθεί τυχόν παράνομη συναλλαγή (άρθρο 29), η μη αποκόμιση αθέμιτου οικονομικού ή άλλου κέρδους από τα εμπλεκόμενα σε μία διακρατική υιοθεσία πρόσωπα (άρθρο 32) κ.ά. Και το τελευταίο, έβδομο κεφάλαιο περιλαμβάνει στα άρθρα 43-48 τις συνηθισμένες τελικές διατάξεις που περιέχει μία Διεθνής Σύμβαση.

*Προϋποθέσεις για τη σύναψη διακρατικών υιοθεσιών*

Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις (άρθρα 4-5) αφορούν τον υιοθετούμενο και τον ή τους υιοθετούντες, όπως επίσης και τα όργανα που πρέπει να δώσουν τη συναίνεσή τους για την πραγματοποίηση της διακρατικής υιοθεσίας. Οι ουσιαστικές αυτές προϋποθέσεις είναι, μεταξύ άλλων, το εάν ο υιοθετούμενος μπορεί να υιοθετηθεί - αφού προηγουμένως ελέγχθηκε η δυνατότητα τοποθέτησής του σε οικογένεια του ίδιου του κράτους προέλευσης- το εάν η υιοθεσία είναι προς το συμφέρον του παιδιού, καθώς επίσης και η ικανότητα αντίστοιχα του ή των υιοθετούντων στο να υιοθετήσουν. Γεγονότα που κρίνονται από πρόσωπα, ιδρύματα και αρχές που είναι αρμόδια να δώσουν τη συναίνεσή τους προκειμένου να μετακινηθεί το παιδί στη χώρα υποδοχής.

Οι διαδικαστικές προϋποθέσεις για την κατάρτιση μιας διακρατικής υιοθεσίας περιέχονται στα άρθρα 14-22 της Σύμβασης. Οι κυριότερες από αυτές είναι:

Για τον ή τους υιοθετούντες, δηλαδή για τα πρόσωπα που επιθυμούν να υιοθετήσουν, στα άρθρα 14-15 της Σύμβασης ορίζεται πως αυτοί θα πρέπει να απευθύνονται στην Κεντρική Αρχή του κράτους της συνήθους διαμονής τους και εφόσον αυτή πεισθεί πως οι αιτούντες είναι κατάλληλοι και ικανοί να υιοθετήσουν συντάσσει έκθεση την οποία διαβιβάζει προς την Κεντρική Αρχή του κράτους προέλευσης.

Για τον υιοθετούμενο, στο άρθρο 16 της Σύμβασης ορίζεται πως εφόσον η Κεντρική Αρχή του κράτους προέλευσης κρίνει ότι το προς υιοθεσία παιδί μπορεί να υιοθετηθεί, συντάσσει έκθεση την οποία διαβιβάζει στην αντίστοιχη αρχή του κράτους υποδοχής. Με το ίδιο πνεύμα και το Π.Δ. 226/1999 που εκδόθηκε σε εκτέλεση του άρθρου 4 και των διατάξεων των §§ 1 και 2 του άρθρου 6 του ν. 2447/1996, όπως και του άρθρου 14 του ν. 3329/2005, οι οποίες αναφέρονται στις υπηρεσίες και οργανισμούς που είναι ειδικά εξειδικευμένοι για την πραγματοποίηση διακρατικών υιοθεσιών. Η σύνταξη ειδικής έκθεσης στην οποία να διασφαλίζεται ότι η προβλεπόμενη υιοθεσία είναι προς το συμφέρον του παιδιού είναι σε όλα τα παραπάνω νομοθετικά κείμενα απαραίτητη διαδικαστική προϋπόθεση για την πραγμάτωση της υιοθεσίας.

Σύμφωνα με τα άρθρα 17-18 της Σύμβασης το προς υιοθεσία παιδί δεν μπορεί να ανατεθεί στους αιτούντες την υιοθεσία, παρά μόνο αφού τα όργανα του κράτους προέλευσης του παιδιού διαπιστώσουν τη συναίνεση των μελλοντικών θετών γονέων και τα όργανα του κράτους υποδοχής αποδεχτούν αυτή την απόφαση και

εφόσον διαπιστώσουν μεταξύ άλλων ότι το παιδί πήρε άδεια εξόδου από το κράτος προέλευσης και άδεια εισόδου και διαμονής από το κράτος υποδοχής.

Στη διάταξη του άρθρου 21 της Σύμβασης προβλέπεται δυνατότητα επιστροφής του παιδιού στην περίπτωση που τα όργανα του κράτους υποδοχής διαπιστώσουν ότι η παραμονή του παιδιού στην οικογένεια υποδοχής δεν ανταποκρίνεται στο συμφέρον του και συνεργαζόμενα με τα όργανα του κράτους προέλευσης φροντίζουν για την τυχόν ανάθεσή του σε νέα οικογένεια.

#### *Όργανα για τη διενέργεια της διακρατικής υιοθεσίας*

Η Σύμβαση προβλέπει τρεις κατηγορίες οργάνων που εμπλέκονται στην κατάρτιση μιας διεθνούς υιοθεσίας: (α) Η Κεντρική Αρχή, η οποία είναι υπεύθυνη να εκτελεί τις υποχρεώσεις που της επιβάλλονται από την ίδια τη Σύμβαση (άρθρα 6 επ.). Να συνεργάζεται μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών του κράτους, να παρέχει πληροφορίες που αφορούν την εσωτερική νομοθεσία του κράτους σε σχέση με την υιοθεσία, να χορηγεί στατιστικές και τυποποιημένα έντυπα κ.ά. (β) Άλλες δημόσιες αρχές ή αναγνωρισμένοι οργανισμοί, οι οποίοι συνδράμουν την Κεντρική Αρχή στα θέματα που δεν ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κεντρικής Αρχής, όπως είναι αυτά του άρθρου 9 της Σύμβασης και τα οποία αφορούν στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το προς υιοθεσία παιδί και τους υποψήφιους θετούς γονείς, την παροχή συμβουλών για την υιοθεσία ή ακόμη σχετικά με τη διευκόλυνση και παρακολούθηση της διαδικασίας. Τα όργανα αυτά υπόκεινται στον έλεγχο των αρμόδιων αρχών του κράτους στο οποίο ανήκουν επιδιώκοντας μη κερδοσκοπικούς σκοπούς. Και (γ) Ενώσεις προσώπων ή φυσικά πρόσωπα τα οποία, έχοντας την απαραίτητη εμπειρία και ηθική ακεραιότητα, είναι δυνατόν να ασχοληθούν στο χώρο της διακρατικής υιοθεσίας. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει δυνατότητα τα φυσικά αυτά πρόσωπα ή οργανισμοί να εισπράττουν αμοιβή, εφόσον αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία του Συμβαλλόμενου αυτού κράτους και εφόσον υποβληθεί σχετική δήλωση στο υπουργείο Εξωτερικών των Κάτω Χωρών. Οι διατάξεις της Σύμβασης που παραχωρούν αυτές τις αρμοδιότητες για είσπραξη αμοιβής σε φυσικά πρόσωπα ή ενώσεις αποτελούν συμβιβαστική λύση απέναντι σε ορισμένα κράτη, όπως π.χ. οι Η.Π.Α. που επέμεναν σε αυτό, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα κράτη που συμμετείχαν στη Συνδιάσκεψη της Χάγης, τα οποία απορρίπτουν οποιουδήποτε είδους τέτοια σύμπραξη, θεωρώντας την υιοθεσία υπόθεση που ενδιαφέρει το κοινωνικό σύνολο

και όχι των ολίγων. Εξάλλου, το άρθρο 32 της Σύμβασης θέτει περιορισμούς ως προς τις αμοιβές των προσώπων που εμπλέκονται στις υιοθεσίες, σε όσες έννομες τάξεις προβλέπεται αυτή η δυνατότητα.

*Αναγνώριση μιας διακρατικής υιοθεσίας στα άλλα Συμβαλλόμενα κράτη*

Από τη στιγμή που μία υιοθεσία βεβαιωθεί από το αρμόδιο όργανο του Συμβαλλόμενου κράτους ότι έγινε σύμφωνα με τη Σύμβαση αναγνωρίζεται αυτόματα και στα υπόλοιπα Συμβαλλόμενα κράτη. Για το λόγο αυτό ορίζεται από κάθε κράτος –κατά το χρόνο επικύρωσης, αποδοχής ή προσχώρησης στη Σύμβαση- ποιο θα είναι το αρμόδιο όργανο που θα έχει αυτή την αρμοδιότητα, της χορήγησης δηλαδή του σχετικού πιστοποιητικού. Κρίνεται σκόπιμο για την Ελλάδα να οριστεί το αρμόδιο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση υιοθεσίας ως το όργανο εκείνο που θα είναι αρμόδιο για να χορηγεί το εν λόγω πιστοποιητικό για το λόγο ότι θα είναι το πλέον κατάλληλο να ελέγχει τη συνδρομή των προϋποθέσεων των διατάξεων της Σύμβασης, λόγω του δικαιοδοτικού χαρακτήρα του τρόπου κατάρτισης της υιοθεσίας κατά το ελληνικό δίκαιο. Μπορεί πάντως ο αρχικός διορισμός να τροποποιηθεί αργότερα και να ανακοινωθεί αυτό στο Θεματοφύλακα της Σύμβασης ανάλογα με το πώς θα εφαρμόζεται στην πράξη η συγκεκριμένη Σύμβαση μετά την κύρωσή της και εφεξής.

*Αποτελέσματα της αναγνώρισης μιας διακρατικής υιοθεσίας στα άλλα Συμβαλλόμενα κράτη*

Ως προς τα αποτελέσματα που επιφέρει η αναγνώριση μιας διακρατικής υιοθεσίας που έγινε κατά τη Σύμβαση, αυτά συνίστανται στην αναγνώριση του δεσμού συγγένειας που δημιουργείται μεταξύ του υιοθετούμενου και των θετών γονέων του (άρθρο 26 § 1 α') και στην αναγνώριση της γονικής μέριμνας των θετών γονέων για το παιδί (άρθρο 26 § 1 β'). Η Σύμβαση αναγνωρίζει την παύση του συγγενικού δεσμού του υιοθετούμενου παιδιού με τους βιολογικούς του γονείς (άρθρο 26 § 1 γ') εφόσον η υιοθεσία επιφέρει αυτό το αποτέλεσμα στο Συμβαλλόμενο κράτος όπου αυτή πραγματοποιήθηκε, χωρίς εντούτοις να προβλέπει την εξαίρεση των κωλυμάτων γάμου –όπως συμβαίνει με το ελληνικό δίκαιο (βλ. άρθρα 1356-1357 ΑΚ)- γεγονός που ίσως οδηγήσει σε γάμο του υιοθετούμενου παιδιού με τους φυσικούς του γονείς ή τα αδέλφια του. Η τελευταία αυτή ρύθμιση

πάντως, δεν εμπνέει ανησυχία επειδή η επιφύλαξη της δημόσιας τάξης αναγνωρίζεται με τη διάταξη του άρθρου 24 της ίδιας της Σύμβασης, ενώ θα είναι πάντα δυνατή και η επίκληση της επιφύλαξης της δημόσιας τάξης του άρθρου 33 του ελληνικού ΑΚ.

#### *Γενικές παρατηρήσεις - Συμπέρασμα*

Είναι γεγονός ότι η Σύμβαση του 1993 καθιερώνει ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο σύστημα συνεργασίας ανάμεσα στα Συμβαλλόμενα κράτη. Αυτό όμως ακριβώς το σύστημα είναι εκείνο που τελικά επιτυγχάνει την άμεση αναγνώριση μιας απόφασης διακρατικής υιοθεσίας μέσω, κυρίως, των κανόνων ουσιαστικού ΙδΔΔ που θεσπίζονται, οι οποίοι κύριο και πρωταρχικό ρόλο έχουν το συμφέρον και την προστασία του παιδιού.

Η άμεση αναγνώριση της γενόμενης διακρατικής υιοθεσίας από όλα τα Συμβαλλόμενα κράτη και όχι μόνο από τα δύο εμπλεκόμενα σε αυτήν κράτη είναι και το μεγάλο πλεονέκτημά της. Η άμεση αυτή αναγνώριση σταθεροποιεί έτσι την προσωπική κατάσταση του παιδιού για το οποίο δημιουργείται ένας σταθερός δεσμός συγγένειας με τους θετούς του γονείς και, συγχρόνως, διευκολύνει την έναρξη των αποτελεσμάτων της υιοθεσίας τόσο στο κράτος υποδοχής, όσο και στα υπόλοιπα Συμβαλλόμενα κράτη. Γεγονός που οδηγεί στον περιορισμό, αν όχι στην εξάλειψη, του φαινομένου των «χωλών» υιοθεσιών.

Η Σύμβαση αποτελεί μία μεγάλη πρόκληση της διεθνούς κοινωνίας να «τοποθετούνται» εγκαταλελειμμένα και «ιδρυματικά» παιδιά στις καταλληλότερες οικογένειες του εξωτερικού, προβλέποντας την ίδρυση σε κάθε Συμβαλλόμενο κράτος μιας Κεντρικής Αρχής. Η Κεντρική αυτή Αρχή δύναται να συνεπικουρείται στο έργο της και από άλλους δημόσιους οργανισμούς ή άλλα ανεξάρτητα όργανα που έχουν εμπειρία στις διακρατικές υιοθεσίες. Η δυνατότητα αυτή επαφίεται σε κάθε Συμβαλλόμενο κράτος να την ορίσει, ενώ η ίδια η Σύμβαση εξασφαλίζει τη διενέργεια των απαραίτητων διαδικαστικών πράξεων που θα πρέπει να επιχειρούνται από τα αρμόδια αυτά όργανα, ώστε να διασφαλίζεται η σωστή «τοποθέτηση» του υπό κρίση κάθε φορά παιδιού..

Η Σύμβαση του 1993 απαιτεί από τις Κεντρικές Αρχές με τις ενέργειες που θα κάνουν να ανιχνεύουν τυχόν νομικά εμπόδια που θα υπάρχουν ώστε να συντελεσθεί η συγκεκριμένη διακρατική υιοθεσία. Έτσι, η διαβεβαίωση από την «αρμόδια αρχή» (δικαστική ή διοικητική) του κράτους προέλευσης ότι το παιδί μπορεί να υιοθετηθεί

(άρθρο 4 α'), επιβάλλει να προηγηθεί μία διοικητικής καθαρά φύσης διαδικασία με σύνταξη έκθεσης που αναφέρεται, μεταξύ των άλλων και γύρω από την ταυτότητα του παιδιού, το κοινωνικό, οικογενειακό και πολιτισμικό του περιβάλλον (άρθρο 16 §1), ακολουθεί η απόφαση «τοποθέτησης» του παιδιού (άρθρο 17) και, τέλος, η απόφαση για την έξοδό του από τη χώρα (άρθρα 18, 19).

Η ίδια λογική ισχύει αναφορικά και με τη δυνατότητα των θετών ή του θετού γονέα να υιοθετήσει (άρθρο 5 α'), όπου το αρμόδιο δικαστήριο ή η αρμόδια διοικητική αρχή του κράτους υποδοχής θα πρέπει να το διαβεβαιώσει αυτό, αφού προηγουμένως ακολουθηθεί μία διοικητικής φύσης διαδικασία η οποία εξετάζει μεταξύ των άλλων την ταυτότητά τους, την προσωπική και οικογενειακή τους κατάσταση και το κοινωνικό τους περιβάλλον (άρθρο 15 §1). Έπεται η απόφαση «τοποθέτησης» του παιδιού (άρθρο 17 γ') και, τέλος η απόφαση για την είσοδο του υιοθετηθέντος στο κράτος υποδοχής.

Οι ξεχωριστές ενέργειες που θα γίνουν από την αρμόδια αρχή (δικαστική ή διοικητική) και τα αρμόδια προς τούτο εξουσιοδοτηθέντα όργανα του κράτους προέλευσης και του κράτους υποδοχής, ξεχωριστά καθένα για το ενδιαφερόμενο μέρος του οποίου έχει την ευθύνη, καταλήγουν στην τελική συναίνεση που θα δοθεί με τη σύμπτωση των βουλήσεων του κάθε μέρους, ότι δηλαδή «*η υπό κρίση υιοθεσία μπορεί να προχωρήσει*» (άρθρο 17 γ'). Η εν λόγω διάταξη αποτελεί πράγματι «το κλειδί» της όλης διαδικασίας και το εναρκτήριο λάκτισμα για την πραγματοποίησή της, αφού της απόφασης για την τοποθέτηση του παιδιού ακολουθεί η απόφαση για την έξοδό του από το κράτος προέλευσης και της αντίστοιχης απόφασης για την είσοδό του στο κράτος υποδοχής (άρθρα 18, 19).

Με την επιτευχθείσα υιοθεσία, η οποία θα πρέπει να πιστοποιηθεί ότι έγινε σύμφωνα με τη Σύμβαση (άρθρο 23) από την αρμόδια (δικαστική ή διοικητική) αρχή του κράτους υποδοχής ή πιθανότατα από εκείνην του κράτους προέλευσης -εφόσον το δίκαιο του τελευταίου δεν επιτρέπει στους ανήλικους υπηκόους του να το εγκαταλείπουν προτού απαγγελθεί από το ίδιο αυτό κράτος η υιοθεσία του- η Σύμβαση του 1993 θεσπίζει την καθίδρυση ενός σταθερού δεσμού συγγένειας μεταξύ του υιοθετηθέντος και των θετών του γονέων.

Η Σύμβαση της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία συμβάλλει στη διεθνή συνεργασία και στην προστασία των παιδιών φροντίζοντας για την τοποθέτησή τους σε κατάλληλη οικογένεια. Εξασφαλίζει το συμφέρον των παιδιών αυτών παρεμποδίζοντας την παράνομη διακίνησή τους στηριζόμενη στις αρχές και

άλλων διεθνών συμβατικών κειμένων, όπως είναι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού του 1989.

Από την εφαρμογή της υπό κύρωσης Σύμβασης καμία δαπάνη . δεν προκαλείται ή μείωση των εσόδων του κρατικού Προϋπολογισμού.

Θέτοντας τα παραπάνω υπ' όψη της Βουλής εισηγούμεθα την ψήφιση του Σχεδίου Νόμου που υποβάλλουμε.

Αθήνα, 4 Μαρτίου 2009

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Δ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Θ. ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Ν. Γ. ΔΕΝΔΙΑΣ